

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 27 ЛИСТОПАДА 2024 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора
заслуженого юриста України
Копотуна Ігоря Миколайовича*

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ — 2024

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Ануфрієв М. І., Бандурка О. М., Бараш Є. Ю., Бесчастний В. М., Бортняк В. А., Вітвіцький С. С., Дніпров О. С., Дрозд В. Г., Дрозд О. Ю., Журавльов Д. В., Іншин М. І., Копотун І. М., Курилюк Ю. Б., Лошицький М. В., Микитюк М. А., Могілевський Л. В., Назимко Є. С., Пасіка С. П., Петков В. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Соболев Є. Ю., Чернявський С. С., Чубенко А. Г., Юнін О. С.

Закон України «Про Національну поліцію». Науково-практичний коментар.
3-19 Станом на 27 листопада 2024 року. / За заг. ред. Копотуна І. М. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2024. 716 с.

ISBN 978-611-01-3396-8

У науково-практичному коментарі подано постатейний аналіз Закону України «Про Національну поліцію». В процесі підготовки коментаря автори зробили акцент саме на практичному аспекті застосування норм цього Закону з урахуванням особливостей тієї сфери суспільних відносин, якої вони стосуються. Особливу увагу приділено участі поліцейських поліції особливого призначення у період воєнного стану в обороні України шляхом безпосереднього ведення бойових дій та застосування ними зброї та бойової техніки з урахуванням змін, внесених Законом №3000-IX від 23.03.2023, повноваженням поліцейських щодо застосування превентивних поліцейських заходів, адміністративного затримання та доставлення до тимчасових центрів комплектації і соціальної підтримки та органів призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які вчинили адміністративні правопорушення, передбачені статтями 210, 210-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення, з урахуванням змін, що були внесені Законом України №3633-IX від 11.04.2024

Видання розраховане на поліцейських, осіб, які бажають взяти участь в конкурсі на посаду поліцейського, здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти для потреб Національної поліції, суддів, прокурорів, слідчих, дізнавачів, детективів та адвокатів.

УДК 351.74:340.130.53(477)

ISBN 978-611-01-3396-8

© Авторський колектив, 2024.

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2024.

ВВЕДЕННЯ

Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1118-р від 22 жовтня 2014 року «Питання реформування органів внутрішніх справ України» було схвалено розроблену Міністерством внутрішніх справ України Стратегію розвитку органів внутрішніх справ України та Концепцію першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ України.

Планом заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020» у 2015 році, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України № 213-р від 04 березня 2015 року, було передбачено завдання щодо розроблення законопроекту «Про Національну поліцію».

Метою прийняття зазначеного законопроекту мало стати створення Національної поліції в Україні — органу виконавчої влади, який служитиме суспільству і призначений для охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки, надання поліцейських послуг.

02 липня 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 580-VIII «Про національну поліцію» (далі – Закон № 580-VIII), який набрав чинності через три місяці з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 07 листопада 2015 року, крім:

- пунктів 1,2,3,7-13,15,17-18 розділу XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 580-VII, які набрали чинності з дня, наступного за днем його опублікування, а саме 07 серпня 2015 року;

- частини сьомої статті 15 та частини п'ятої статті 21 Закону № 580-VIII, які набрали чинності з 01 січня 2017 року.

Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в місті Києві Закон № 580-VIII набрав чинності з дня його опублікування, а саме 06 серпня 2015 року.

Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в містах Одесі та Львові Закон № 580-VIII набрав чинності з 20 серпня 2015 року.

З дня опублікування Закону № 580-VIII всі працівники міліції (особи рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ), а також інші працівники Міністерства внутрішніх справ України, його територіальних органів, закладів та установ вважалися такими, що попереджені у визначеному порядку про можливе майбутнє звільнення через скорочення штатів.

Працівники міліції, які виявили бажання проходити службу в поліції, за умови відповідності вимогам до поліцейських, визначеним Законом № 580-VIII, упродовж трьох місяців з дня опублікування цього Закону № 580-VIII могли бути прийняті на службу до поліції шляхом видання наказів про призначення за їх згодою чи проходження конкурсу на посади, що заміщуються поліцейськими, у будь-якому органі (закладі, установі) поліції. Посади, що пропонувалися даним особам, могли бути рівнозначними, вищими або нижчими щодо посад, які ці особи обіймали під час проходження служби в міліції.

Працівники міліції, які відмовилися від проходження служби в поліції та/або не були прийняті на службу до поліції в тримісячний термін з моменту

попередження про наступне вивільнення, були звільнені зі служби в органах внутрішніх справ через скорочення штатів. Дані особи могли бути звільнені зі служби в органах внутрішніх справ до настання зазначеного терміну на підставах, визначених Положенням про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України № 114 від 29 липня 1991 року. Перебування працівників міліції на лікарняному чи у відпустці не було перешкодою для їх звільнення зі служби в органах внутрішніх справ відповідно до «Прикінцевих та перехідних положень» Закону № 580-VIII.

Кабінет Міністрів України своєю постановою № 641 від 02 вересня 2015 року постановив утворити Національну поліцію України як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

Положення про Національну поліцію України було затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 877 від 28 жовтня 2015 року.

Ураховуючи значення та роль Національної поліції України у виконанні завдань із охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтриманні публічної безпеки і порядку, Президент України своїм Указом № 693/2015 від 09 грудня 2015 року постановив установити в Україні свято — День Національної поліції України, яке відзначається щорічно 04 серпня — у день підписання Президентом України Закону № 580-VIII.

За період дії Закону № 580-VIII до нього Законами України 48 разів було внесено зміни та доповнення.

Особливо значні зміни та доповнення було внесено до Закону № 580-VIII у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та введенням, відповідно до Указу Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року, воєнного стану, зокрема:

- Законами України № 2123-IX від 15 березня 2022 року «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану», № 3232-IX від 13 липня 2023 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню» та № 3528-IX від 21 грудня 2023 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (*Cannabis*) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування» частину 1 статті 38 було доповнено відповідно новими пунктами 5⁻¹, 36 — 46, пунктами 47, 48 та пунктом 49;

- Законом України № 3000-IX від 21 березня 2023 року Розділ V було доповнено статтею 46⁻¹ «Застосування поліцейськими поліції особливого призначення зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України».

ЗАКОН УКРАЇНИ **Про Національну поліцію**

{Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в місті Києві цей Закон набирає чинності з дня його опублікування — див. пункт 1 розділу XI}

{Щодо поліцейських підрозділів патрульної поліції в містах Одесі та Львові цей Закон набирає чинності з 20 серпня 2015 року — див. пункт 1 розділу XI}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 900-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 3, ст.31

№ 901-VIII від 23.12.2015, ВВР, 2016, № 4, ст.44

№ 1354-VIII від 12.05.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.530

№ 1394-VIII від 31.05.2016, ВВР, 2016, № 27, ст.523

№ 1404-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 30, ст.542

№ 1774-VIII від 06.12.2016, ВВР, 2016, № 2, ст.25

№ 2004-VIII від 06.04.2017, ВВР, 2017, № 21, ст.246

№ 2097-VIII від 08.06.2017, ВВР, 2017, № 30, ст.330

№ 2229-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 5, ст.35

№ 2234-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 6-7, ст.40

№ 2462-VIII від 19.06.2018, ВВР, 2018, № 39, ст.285

№ 2505-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 38, ст.280

№ 2509-VIII від 12.07.2018, ВВР, 2018, № 35, ст.267

№ 2584-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.372

№ 2587-VIII від 04.10.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.357

№ 2612-VIII від 08.11.2018, ВВР, 2018, № 48, ст.380

№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81

№ 160-IX від 03.10.2019, ВВР, 2019, № 47, ст.313

№ 263-IX від 31.10.2019, ВВР, 2020, № 2, ст.5

№ 400-IX від 19.12.2019, ВВР, 2020, № 27, ст.174

№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188

№ 524-IX від 04.03.2020, ВВР, 2020, № 38, ст.279}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення

Конституційного Суду

№ 3-р(І)/2020 від 22.04.2020}

{Із змінами, внесеними згідно із Законом

№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408}

{Щодо визнання конституційними окремих положень див. Рішення

Конституційного Суду

№ 12-р/2020 від 22.10.2020}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 990-IX від 05.11.2020

№ 1089-IX від 16.12.2020

№ 1217-IX від 05.02.2021, ВВР, 2021, № 19, ст.171

№ 1231-IX від 16.02.2021, ВВР, 2021, № 21, ст.188

№ 1357-IX від 30.03.2021, ВВР, 2021, № 29, ст.234

№ 1684-IX від 15.07.2021 — вводиться в дію з 08.11.2021

№ 1702-IX від 16.07.2021 — вводиться в дію з 01.01.2022}

{Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення

Конституційного Суду

№ 4-р(II)/2021 від 21.07.2021}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

№ 1882-IX від 16.11.2021

№ 1909-IX від 18.11.2021

№ 2123-IX від 15.03.2022 — діє тимчасово, на період введення в Україні воєнного стану, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти

України та 60 днів після цього

№ 2151-IX від 24.03.2022

№ 2191-IX від 14.04.2022

№ 2391-IX від 09.07.2022

№ 2581-IX від 07.09.2022

№ 2849-IX від 13.12.2022

№ 3000-IX від 21.03.2023

№ 3232-IX від 13.07.2023

№ 3295-IX від 09.08.2023

№ 3342-IX від 23.08.2023

№ 3379-IX від 06.09.2023

№ 3496-IX від 22.11.2023

№ 3515-IX від 09.12.2023

№ 3528-IX від 21.12.2023

№ 3621-IX від 21.03.2024

№ 3633-IX від 11.04.2024}

{Установити, що у 2016 році норми і положення цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів та бюджету Фонду соціального страхування України згідно із Законом № 928-VIII від 25.12.2015}

{Установити, що у 2017 році норми і положення статей 95, 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 1801-VIII від 21.12.2016}

{Установити, що у 2018 році норми і положення статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 2246-VIII від 07.12.2017}

{Установити, що у 2019 році норми статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 2629-VIII від 23.11.2018}

{Установити, що у 2020 році норми статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, що встановлені Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 294-IX від 14.11.2019}

{Установити, що у 2021 році норми статей 95 і 96 цього Закону застосовуються у порядку та розмірах, що встановлені Кабінетом Міністрів України з урахуванням наявних фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів згідно із Законом № 1082-IX від 15.12.2020}

{У тексті Закону слова "інвалід", "діти-інваліди", "діти — інваліди з дитинства" в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами "особа з інвалідністю", "діти з інвалідністю", "діти з інвалідністю з дитинства" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2462-VIII від 19.06.2018}

{У тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінено словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку № 1702-IX від 16.07.2021 — вводиться в дію з 01.01.2022}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі — поліція) — це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

До частин 1,2.

Національна поліція України:

- є центральним органом виконавчої влади;

Організація, повноваження та порядок діяльності центральних органів виконавчої влади України визначені Законом України № 3166-VI від 17 березня 2011 року «Про центральні органи виконавчої влади».

- служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини;

Проблема забезпечення реалізації, охорони і захисту прав, свобод та законних інтересів громадян на нинішньому етапі розбудови держави набула особливої актуальності. Конституцією України гарантується державний захист прав та свобод людини і громадянина. Для Національної поліції України виконання цього положення Основного Закону є одним з головних завдань.

Національна поліція України зобов'язана забезпечувати охорону прав і свобод людини, а поліцейській, при виконанні своїх службових обов'язків, керуватися наступними принципами: відсутність упередженості; неухильне додержання закону; жодні надзвичайні обставини, а також вказівки посадових осіб не можуть розглядатися як підстава для порушення прав громадян; гуманне ставлення до особи; поважання гідності тощо).

- служить суспільству шляхом протидії злочинності;

Поняття «протидія злочинності» містить два аспекти: кримінально-правовий і кримінологічний.

Кримінально-правовий аспект становить діяльність правоохоронних органів з виявлення й розслідування злочинів, виявлення винних осіб і притягнення їх до встановленої законом відповідальності, судовий розгляд кримінальних справ і виконання покарань.

Кримінологічний аспект становить діяльність правоохоронних і інших органів із виявлення існуючих детермінант злочинності, їх усунення, ослаблення, нейтралізації, а також попередження виникнення нових.

- служить суспільству шляхом підтримання публічної безпеки і порядку.

Законодавець визначив Національну поліцію України як головного організатора загальної адміністративно-правової системи підтримання публічної безпеки і порядку.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:
 - 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
 - 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
 - 3) протидії злочинності;
 - 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

До частини 1.

Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

1) забезпечення публічної безпеки і порядку;

Для реалізації зазначеної функції наказом Міністерства внутрішніх справ України № 773 від 10 серпня 2016 року затверджено Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку;

Згідно зазначеного Порядку до забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку залучаються:

- від Національної гвардії України (далі – НГУ) — військові частини (підрозділи), на які покладено функції з охорони громадського порядку (далі — військові частини НГУ);

- від Національної поліції України — територіальні органи Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях і місті Києві, їх відокремлені підрозділи (органи поліції);

Відповідно до пункту 4 зазначеного Порядку взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, у тому числі зазначеним Порядком, а саме шляхом:

- спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

- проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Взаємодія НГУ та Національної поліції України з питань припинення масових заворушень здійснюється відповідно до вимог законодавства;

Сили та засоби НГУ залучаються до забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку:

- для виконання спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць — на підставі Плану залучення сил та засобів військової частини 0000 до служби з охорони громадського порядку (згідно з Додатком до зазначеного Порядку), який розробляється строком на місяць, затверджується командиром військової частини НГУ та погоджується з начальником відповідного органу поліції у межах території його юрисдикції;

За необхідності до Плану залучення сил та засобів військової частини 0000 до служби з охорони громадського порядку вносяться зміни, які затверджуються та погоджуються в установленому вище порядку;

- для забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, а також для проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць — на підставі підписаного начальником головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях і місті Києві письмового запиту на ім'я начальника територіального управління НГУ про виділення сил та засобів НГУ в межах області, де дислокується військова частина НГУ, зони відповідальності (оперативного реагування) цього оперативно-територіального об'єднання НГУ;

Про прийняте рішення начальник територіального управління НГУ письмово інформує командувача НГУ з метою подальшого проведення заходів контролю за виконанням покладених службово-бойових завдань;

У письмовому запиті щодо виділення сил та засобів НГУ вказуються мета залучення військовослужбовців, їх кількість, необхідні засоби індивідуального захисту та спеціальні засоби, озброєння, вогнепальна зброя, бойова техніка, інші матеріально-технічні засоби, час, місце прибуття, відповідальна посадова особа територіального органу поліції, яка здійснює контроль за несенням служби;

У разі раптового загострення оперативної обстановки керівники головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях і місті Києві з метою своєчасного реагування на загрози публічній (громадській) безпеці і порядку або припинення їх порушення звертаються до начальника територіального управління НГУ в межах його зони відповідальності (оперативного реагування) з усним запитом про залучення сил та засобів військових частин НГУ. Запит у найкоротший строк (не пізніше 24 годин з початку несення служби) оформляється письмово та надсилається в установленому порядку до територіального управління НГУ;

Про необхідність залучення додаткових сил і засобів з інших оперативно-територіальних об'єднань НГУ для виконання завдань, передбачених пунктом 4 зазначеного Порядку, керівники головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях і місті Києві доповідають Голові Національної поліції України, який звертається до Міністра внутрішніх справ України з клопотанням про додаткове виділення сил та засобів НГУ;

Остаточне рішення щодо додаткового виділення сил та засобів НГУ приймається Міністром внутрішніх справ України;

Під час виконання завдань, зазначених у пункті 4 зазначеного Порядку, особовий склад військових частин (підрозділів) НГУ перебуває в оперативному підпорядкуванні керівника органу поліції або особи, яка виконує його обов'язки. З урахуванням оперативної обстановки район виконання завдань (маршрут патрулювання, пост, квадрат) визначається керівником (заступником керівника) органу поліції за погодженням з командиром (заступником командира) військової частини НГУ;

Перед заступанням на службу керівник органу поліції або уповноважена ним особа проводить інструктаж особового складу, задіяного до виконання завдань, зазначених у пункті 4 зазначеного Порядку, організовує взаємодію, забезпечує зв'язок та здійснює контроль за несенням служби;

2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;

Конституція України гарантує права і свободи людини та громадянина;

Пріоритет прав і свобод людини та громадянина є суттєвою складовою правоохоронної функції держави;

Виходячи з цього, Закон № 580-VIII визначає, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями й визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Базовим принципом діяльності поліції є дотримання прав і свобод, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України», і сприяння їх реалізації;

3) протидії злочинності:

Протидія злочинності представляє собою безперервний процес, у межах якого органами поліції одночасно й паралельно здійснюються загальносоціальні та спеціальні заходи, що спрямовані на виявлення й розкриття кримінальних правопорушень;

Організація діяльності поліції щодо протидії кримінальним правопорушенням має здійснюватися за відповідними напрямками, кожен із яких має бути зумовлений і підпорядкований певній меті, а саме: виявлення ознак готування чи вчинення кримінальних правопорушень; викриття осіб, які вже вчинили кримінальні правопорушення, для притягнення їх до відповідальності; перешкоджання втягненню осіб у злочинну діяльність; оперативно-розшуковий моніторинг (постійний поточний контроль, критичне спостереження та визначення стану об'єкта (процесу) з метою виявлення змін); документування злочинної діяльності;

Для реалізації цих завдань у структурі поліції створені:

- слідчі підрозділи, які здійснюють досудове розслідування;

Досудове розслідування – це стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, клопотання про закриття кримінального провадження;

Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 570 від 06 липня 2017 року затверджено Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України та Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України;

- підрозділи дізнання, які здійснюють дізнання;

Дізнання представляє собою форму досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків;

- підрозділи кримінальної та спеціальної поліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

Оперативно-розшукова діяльність — це система гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів;

4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

До таких послуг можна віднести поліцейське піклування, яке може здійснюватися щодо:

- неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

Поліцейське піклування має наслідком передання зазначеної особи батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;

Порядок та умови встановлення опіки та піклування визначені статтями 55-79 Цивільного кодексу України;

- особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення, або особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

Поліцейське піклування має наслідком передання зазначеної особи відповідному закладу;

Згідно статті 1 Закону України № 1489-III від 22 лютого 2000 року «Про психіатричну допомогу» до психіатричних закладів відносяться психоневрологічний, наркологічний чи інший спеціалізований заклад, центр, відділення тощо всіх форм власності, діяльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги;

Наказом Міністерства охорони здоров'я № 385 від 28 жовтня 2002 року затверджено Перелік закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я, посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою, залучених до надання реабілітаційної допомоги у складі мультидисциплінарних реабілітаційних команд в закладах охорони здоров'я, яким також визначено спеціалізовані лікувальні заклади;

- особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

Алкогольне сп'яніння або алкогольна інтоксикація представляє собою різновид стану сп'яніння, що викликається психоактивною дією етанолу. Алкогольне сп'яніння викликає зміни в психологічних, фізіологічних і поведінкових функціях людини;

Поліцейське піклування має наслідком передання даної особи у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

Додатково дивись коментар до статті 41 Закону № 580-VIII.

Стаття 3. Правова основа діяльності поліції

1. У своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

2. На працівників поліції (поліцейських та державних службовців) поширюється дія Закону України "Про запобігання корупції".

{Статтю 3 доповнено частиною другою згідно із Законом № 524-IX від 04.03.2020}

До частини 1.

Крім Конституції України і Закону № 580-VIII поліція у своїй діяльності керується, зокрема:

1) міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

Основними міжнародними документами, які регулюють загальні засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження (у складі Національної поліції України функціонують органи досудового розслідування), є:

а) міждержавні багатосторонні договори України у сфері взаємної допомоги у кримінальних справах;

№ п/п	Назва	Дата укладення
1.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про видачу правопорушників (ратифікована 16.01.1998, набрала чинності 09.06.1998р.)	13.12.1957р.
	- ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Європейської Конвенції про видачу правопорушників (ратифікований 16.01.1998р., набрав чинності 09.06.1998р.)	15.10.1975р.
	- ДРУГИЙ ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Європейської Конвенції про видачу правопорушників (ратифікований 16.01.1998р., набрав чинності 09.06.1998р.)	17.03.1978р.
2.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про взаємну допомогу у кримінальних справах (ратифікована 16.01.1998р., набрала чинності 09.06.1998р.)	20.04.1959р.
	- ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах (ратифікований 16.01.1998р., набрав чинності 09.06.1998р.)	17.03.1978р.
	- ДРУГИЙ ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Європейської Конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах (ратифікований 01.06.2011р., набрав чинності 01.01.2012р.)	01.11.2001р.
3.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками (ратифікована 22.09.1995р., приєднання, набрала чинності з 29.12.1995р.)	30.11.1964р.
4.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про міжнародну дійсність кримінальних вироків (підписана 08.06.2000р., ратифікована 26.09.2002р., набрала чинності 12.06.2003р.)	28.05.1970р.
5.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про передачу провадження у кримінальних справах (приєднання України 22.09.1995р., набрала чинності 29.12.1995р.)	15.05.1972р.
6.	ЄВРОПЕЙСЬКА КОНВЕНЦІЯ про боротьбу з тероризмом (ратифікована 17.01.2002р., набрала чинності 14.06.2002р.)	27.01.1977р.
	- ПРОТОКОЛ, що вносить зміни до Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом	15.05.2003р.

№ п/п	Назва	Дата укладення
	(підписаний 15.05.2003р., ратифікований 20.09.2006р., чинний)	
7.	КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом (ратифікована 17.12.1997р., набрала чинності 01.05.1998р.)	08.11.1990р.
8.	КОНВЕНЦІЯ про передачу осіб, які страждають психічними розладами, для проведення примусового лікування (ратифікована 11.01.2000р., набрала чинності 26.06.2000р.)	28.03.1997р.
9.	КРИМІНАЛЬНА КОНВЕНЦІЯ про боротьбу з корупцією (ратифікована 18.10.2006р., набрала чинності з 01.03.2010р.) - ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Кримінальної Конвенції про боротьбу з корупцією (ратифікований 18.10.2006р., набрав чинності з 01.03.2010р.)	27.01.1999р. 15.05.2003р.
10.	КОНВЕНЦІЯ ООН проти транснаціональної організованої злочинності (ратифікована 04.02.2004р., набрала чинності 21.05.2004р.) - ПРОТОКОЛ про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію (ратифікований 04.02.2004р., набрав чинності 21.05.2004р.) - ПРОТОКОЛ проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря, що доповнює Конвенцію (ратифікований 04.02.2004р., набрав чинності для України з 21.05.2004р.)	15.11.2000р. 15.11.2000р. 15.11.2000р.
11.	КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ про кіберзлочинність (ратифікована 07.09.2005р., набрала чинності з 01.07.2006р.) - ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи (укладений 28.01.2003р., ратифікований 21.07.2006р., набрав чинності 01.04.2007р.)	23.11.2001р. 28.01.2003р.
12.	КОНВЕНЦІЯ ООН проти корупції (підписана 11.12.2003р., ратифікована 18.10.2006р., набрала чинності 01.04.2010р.)	11.12.2003р.
13.	КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ про заходи щодо протидії торгівлі людьми (ратифікована 16.01.2008р., набрала чинності 01.02.2008р.)	16.05.2005р.
Інші міждержавні багатосторонні договори, що містять елементи правової допомоги		
1.	КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами (приєднання, набрала чинності 15.11.1954р.)	02.12.1949р.
2.	КОНВЕНЦІЯ ООН про незастосування строку давності до військових злочинів і злочинів проти людства (ратифікована 25.03.1969р., набрала чинності 11.11.1970р.)	26.11.1968р.
3.	КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (ратифікована 27.12.1971р., набрала чинності 23.03.1972р.)	16.12.1970р.

№ п/п	Назва	Дата укладення
4.	КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (ратифікована 16.01.1973р., набрала чинності 26.01.1973р.) - ПРОТОКОЛ про боротьбу з незаконними актами насилля в аеропортах, які обслуговують міжнародну цивільну авіацію, що доповнює Конвенцію про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації, прийняту в Монреалі 23 вересня 1971 року (ратифікований 14.03.1989р., набрав чинності 02.02.1990р.)	23.09.1971р. 24.02.1988р.
5.	КОНВЕНЦІЯ ООН про запобігання та покарання за злочини проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів (ратифікована 26.12.1975р., набрала чинності 20.02.1977р.)	14.12.1973р.
6.	МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу із захопленням заручників (ратифікована 08.05.1987р., набрала чинності 19.07.1987р.)	17.12.1979р.
7.	КОНВЕНЦІЯ ООН про фізичний захист ядерного матеріалу (ратифікована 05.05.1993р., набрала чинності 05.08.1993р.)	03.03.1980р.
8.	КОНВЕНЦІЯ ООН проти катувань та інших жорстоких або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (ратифікована 26.01.1987р., набрала чинності 26.06.1987р.)	10.12.1984р.
9.	КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства (ратифікована 17.12.1993р., набрала чинності 20.07.1994р.)	10.03.1988р.
10.	КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин (ратифікована 25.04.1991р., набрала чинності 27.11.1991р.)	20.12.1988р.
11.	МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців (ратифікована 14.07.1993р., набрала чинності 20.10.2001р.)	04.12.1989р.
12.	МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з бомбовим тероризмом (приєднання 29.11.2001р., набрала чинності 25.04.2002р.)	15.12.1997р.
13.	МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму (ратифікована 12.09.2002р., набрала чинності 05.01.2003р.)	09.12.1999р.
14.	КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ про запобігання тероризму (ратифікована 31.07.2006р., набрала чинності 01.06.2007р.)	16.05.2005р.
15.	МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ООН про боротьбу з актами ядерного тероризму (затверджена 15.03.2006р., набрала чинності 25.10.2007р.)	14.09.2005р.

б) двохсторонні міжнародні договори та угоди про правовому допомогу;

Двосторонні міжнародні договори у сфері міжнародно-правового співробітництва

Назва договору	Дата підписання	Дата ратифікації	Дата набуття чинності
Договір між Україною і Китайською Народною Республікою про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах.	31.10.1992р.	05.02.1993р.	19.01.1994р.
Договір між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах	24.05.1993р.	04.02.1994р.	14.08.1994р.
Договір між Україною і Литовською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах	07.07.1993р.	17.12.1993р.	20.11.1994р.
Договір між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах	13.12.1993р.	10.11.1994р.	24.05.1995р.
Договір між Україною і Естонською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах	15.02.1995р.	22.11.1995р.	17.05.1996р.
Договір між Україною і Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах	09.01.1995р.	22.11.1995р.	05.12.1996р.
Договір між Україною і Латвійською Республікою про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах	23.05.1995р.	22.11.1995р.	12.07.1996р.
Договір між Україною і Монголією про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах	27.06.1995р.	01.11.1996р.	01.08.2002р.
Договір між Україною і Канадою про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	23.09.1996р.	17.12.1997р.	01.03.1999р.
Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про арешт і конфіскацію доходів та знарядь, пов'язаних зі злочинною діяльністю, за винятком незаконного обігу наркотиків	18.04.1996р.	01.11.1996р.	01.04.1997р.
Угода між Урядом України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії про надання взаємодопомоги у боротьбі з незаконним обігом наркотиків	18.04.1996р.	01.11.1996р.	01.04.1997р.
Договір між Україною і Грузією про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	14.02.1997р.	21.11.1997р.	10.05.1998р.
Договір між Україною і Азербайджанською Республікою про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання.	24.03.1997р.	21.11.1997р.	27.04.1998р.
Договір між Україною і Республікою Узбекистан про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	19.02.1998р.	19.03.1999р.	20.06.1999р.

Назва договору	Дата підписання	Дата ратифікації	Дата набуття чинності
Договір між Україною та США про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	22.07.1998р.	10.02.2000р.	27.02.2001р.
Договір між Україною і Китайською Народною Республікою про екстрадицію	10.12.1998р.	21.10.1999р.	13.07.2000р.
Договір між Україною і Республікою Казахстан про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	17.09.1999р.	18.05.2000р.	22.06.2000р.
Договір між Україною та Соціалістичною Республікою В'єтнам про правову допомогу і правові відносини у цивільних та кримінальних справах	06.04.2000р.	02.11.2000р.	18.08.2002р.
Договір між Україною і Республікою Вірменія про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	01.03.2001р.	15.11.2001р.	01.09.2002р.
Договір між Україною та Китайською Народною Республікою про передачу засуджених осіб	21.07.2001р.	07.03.2002р.	12.10.2002р.
Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	16.01.2002р.	06.03.2003р.	24.10.2006р.
Договір між Україною та Республікою Індія про видачу правопорушників	03.10.2002р.	06.03.2003р.	18.01.2007
Договір між Україною та Республікою Індія про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	03.10.2002р.	06.03.2003р.	12.09.2003р.
Договір між Україною і Республікою Куба про правові відносини та правову допомогу в цивільних і кримінальних справах	27.03.2003р.	10.12.2003р.	-
Угода між Україною та Гонконгом, Спеціальним Адміністративним Районом Китайської Народної Республіки про взаємну правову допомогу в кримінальних справах	02.04.2003р.	20.11.2003р.	19.01.2004р.
Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про правову допомогу в цивільних та кримінальних справах	13.10.2003р.	04.06.2004р.	17.12.2004р.
Договір між Україною та Федеративною Республікою Бразилія про видачу правопорушників	21.10.2003р.	01.07.2004р.	27.08.2006р.
Договір між Україною та Республікою Панама про видачу правопорушників	04.11.2003р.	12.05.2004р.	-
Договір між Україною та Республікою Панама про взаємну правову допомогу у кримінальних справах	04.11.2003р.	12.05.2004р.	-
Договір між Україною та Республікою Таджикистан про передачу засуджених осіб	02.04.2004р.	22.09.2005р.	-
Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про видачу правопорушників	11.05.2004р.	06.07.2005р.	-
Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про передачу засуджених осіб	11.05.2004р.	06.07.2005р.	-
Договір між Україною та Ісламською Республікою Іран про правові відносини та правову допомогу у	11.05.2004р.	07.09.2005р.	-

Назва договору	Дата підписання	Дата ратифікації	Дата набуття чинності
цивільних і кримінальних справах			
Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про правову допомогу в кримінальних справах	10.10.2004	22.06.2005р.	19.01.2006р.
Договір між Україною та Арабською Республікою Єгипет про видачу правопорушників	10.10.2004	22.06.2005р.	19.01.2006р.
Договір між Україною та Корейською Народно-Демократичною Республікою про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	12.11.2004	22.06.2005р.	22.12.2006
Договір між Україною та Туркменистаном про передачу осіб, засуджених до позбавлення волі, для подальшого відбування покарання	23.03.2005р.	05.10.2005р.	23.06.2006р.

в) двосторонні міжнародні договори колишнього СРСР, що застосовуються у порядку правонаступництва:

Згідно із Законом України № 1543-ХІІ від 12 вересня 1991 року «Про правонаступництво України» та положеннями Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів (1978 рік), у порядку правонаступництва застосовуються наступні двосторонні міжнародні договори колишнього Союзу Радянських Соціалістичних Республік:

- Договір між СРСР і Фінляндською Республікою про правовий захист та правову допомогу у цивільних, сімейних і кримінальних справах (1978 рік);

- Договір між СРСР і Алжирською Народною Демократичною Республікою про взаємне надання правової допомоги (1982 рік);

- Договір між СРСР і Народною Демократичною Республікою Йемен про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах (1986 рік);

- Договір між СРСР і Федеративною Народною Республікою Югославією про правову допомогу у цивільних, сімейних і кримінальних справах (1962 рік);

Також на сьогодні відсутні заперечення щодо застосування таких договорів:

- Договір між СРСР і Народною Республікою Албанією про надання правової допомоги у цивільних, шлюбно-сімейних та кримінальних справах (1958 рік);

- Договір про взаємне надання правової допомоги між СРСР та Іракською Республікою (1973 рік);

- Договір між СРСР та Туніською Республікою про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах (1884 рік).

Шляхом обміну нотами оформлено правонаступництво України по наступним міжнародним договорам колишнього СРСР:

- Договір між СРСР і Фінляндською Республікою про правовий захист та правову допомогу у цивільних, сімейних і кримінальних справах (1978 рік);

- Договір між СРСР і Алжирською Народною Демократичною Республікою про взаємне надання правової допомоги (1982 рік);

- Договір між СРСР і Республікою Кіпр про правову допомогу у цивільних та кримінальних справах (1984 рік);

2) Кримінальним процесуальним кодексом України, Кримінально-виконавчим кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення;

3) Законами України: № 2135-XII від 18 лютого 1992 року «Про оперативно-розшукову діяльність»; № 3353-XII від 30 червня 1993 року «Про дорожній рух»; № 3781-XII від 23 грудня 1993 року «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»; № 3782-XII від 23 грудня 1993 року «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»; № 2297-VI від 01 червня 2010 року «Про захист персональних даних»; № 1682-VII від 16 вересня 2014 року «Про очищення влади»; № 1700-VII від 14 жовтня 2014 року «Про запобігання корупції»; № 889-VIII від 10 грудня 2015 року «Про державну службу»; № 2337-VIII від 15 березня 2018 року «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України»;

- Указами Президента України: № 143 від 18 лютого 2002 року «Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян»; № 84 від 06 лютого 2003 року «Про невідкладні додаткові заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією»; № 693/2015 від 09 грудня 2015 року «Про День Національної поліції України»;

- постановами Кабінету Міністрів України: № 576 від 12 жовтня 1992 року «Про затвердження Положення про дозвільну систему»; № 220 від 25 березня 1993 року «Про Національне центральне бюро Інтерполу»; № 1306 від 10 жовтня 2001 року «Про Правила дорожнього руху»; № 641 від 02 вересня 2015 року «Про утворення Національної поліції України»; № 730 від 16 вересня 2015 року «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ»; № 823 від 30 вересня 2015 року (в редакції постанови № 1055 від 18 грудня 2019 року) «Про однострій поліцейських»; № 830 від 13 жовтня 2015 року «Про утворення територіального органу Національної поліції»; № 831 від 13 жовтня 2015 року «Про утворення територіального органу Національної поліції»; № 832 від 13 жовтня 2015 року «Про деякі особливості грошового забезпечення поліцейських Департаменту кіберполіції Національної поліції»; № 1456 від 29 грудня 2021 року «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану»; № 168 від 28 лютого 2022 року «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану»; № 37 від 16 січня 2024 року «Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації за невикористані дні відпусток членам сімей військовослужбовців та поліцейських у разі їх загибелі (смерті)»; № 646 від 4 червня 2024 року «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського»; № 836 від 18 липня 2024 року «Про затвердження Порядку та строків передачі поліцейським оригіналу особистого розпорядження керівнику органу (закладу, установи) поліції для зберігання в особовій справі»;

- наказами Міністерства внутрішніх справ України: № 1339 від 03 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників

органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події»; № 1376 від 06 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції»; № 1377 від 06 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події»; № 1395 від 07 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі»; № 1453 від 09 листопада 2015 року «Про затвердження Порядку складання Присяги працівника поліції»; № 1465 від 17 листопада 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських»; № 1560 від 10 грудня 2015 року «Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності»; № 1561 від 10 грудня 2015 року «Про затвердження Порядку проходження комплексного медичного огляду (диспансеризації) поліцейськими»; № 1568 від 14 грудня 2015 року «Про затвердження Порядку пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України поліцейських, деяких інших категорій осіб та членів їх сімей»; № 1583 від 17 грудня 2015 року «Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції»; № 1614 від 23 грудня 2015 року «Про організацію видачі спеціальних жетонів поліцейським»; № 1625 від 24 грудня 2015 року «Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції»; № 1631 від 25 грудня 2015 року «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських»; № 39 від 22 січня 2016 року «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві»; № 50 від 26 січня 2016 року «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України»; № 70 від 01 лютого 2016 року «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»; № 90 від 09 лютого 2016 року «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України»; № 105 від 16 лютого 2016 року «Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції»; № 112 від 18 лютого 2016 року «Про затвердження Переліку посад поліцейських середнього та вищого складу, на яких, у разі переходу на службу до апарату Національної поліції України, до вслуги років для призначення пенсії зараховується час роботи в державних органах»; № 139 від 29 лютого 2016 року «Про

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	3
ЗАКОН УКРАЇНИ Про Національну поліцію	5
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	7
Стаття 1. Національна поліція України	7
Стаття 2. Завдання поліції	8
Стаття 3. Правова основа діяльності поліції	12
Стаття 4. Міжнародне співробітництво поліції	26
Стаття 5. Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування	33
Стаття 5 ⁻¹ . Використання найменування та ознак належності до поліції	38
Розділ II ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ	43
Стаття 6. Верховенство права	43
Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини	45
Стаття 8. Законність	52
Стаття 9. Відкритість та прозорість	54
Стаття 10. Політична нейтральність	80
Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства	81
Стаття 12. Безперервність	83
Розділ III СИСТЕМА ПОЛІЦІЇ ТА СТАТУС ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	84
Стаття 13. Загальна система поліції	84
Стаття 14. Центральний орган управління поліції	98
Стаття 15. Територіальні органи поліції	99
Стаття 16. Основні повноваження Міністра внутрішніх справ України у відносинах з поліцією	100
Стаття 17. Поліцейський	104
Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського	113
Стаття 19. Види відповідальності поліцейських	118
Стаття 20. Однострій поліцейських	125
Стаття 20 ⁻¹ . Вітання поліцейських під час перебування у строю	188
Стаття 21. Керівник та заступники керівника поліції	189
Стаття 22. Основні повноваження керівника поліції	190
Розділ IV ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ	192
Стаття 23. Основні повноваження поліції	192
Стаття 24. Додаткові повноваження поліції	232
Стаття 25. Повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення	236
Стаття 26. Формування інформаційних ресурсів поліцією	248
Стаття 27. Використання поліцією інформаційних ресурсів	255

Стаття 28. Відповідальність за протиправне використання інформаційних ресурсів	257
Розділ V ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ	260
Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу	260
Стаття 30. Види поліцейських заходів	261
Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи	263
Стаття 32. Перевірка документів особи	263
Стаття 33. Опитування особи	273
Стаття 34. Поверхнева перевірка	275
Стаття 35. Зупинення транспортного засобу	278
Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію	292
Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю	293
Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи	296
Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ	299
Стаття 40. Застосування технічних приладів, технічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення	300
Стаття 41. Поліцейське піклування	304
Стаття 42. Поліцейські заходи примусу	310
Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу	312
Стаття 44. Застосування фізичної сили	313
Стаття 45. Застосування спеціальних засобів	314
Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї	336
Стаття 46 ⁻¹ . Застосування поліцейськими поліції особливого призначення зброї та бойової техніки під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії проти України	341
Розділ VI ДОБІР НА ПОСАДУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	343
Стаття 47. Призначення на посади поліцейських	343
Стаття 48. Порядок призначення на посади поліцейських	344
Стаття 49. Вимоги до кандидатів на службу в поліції	344
Стаття 50. Перевірка кандидата на службу в поліції	347
Стаття 51. Поліцейські комісії	379
Стаття 52. Конкурс на посаду поліцейського	387
Стаття 53. Оприлюднення інформації про проведення конкурсу	390
Стаття 54. Документи, які подають для участі в конкурсі	390
Стаття 55. Порядок проведення конкурсної процедури	392
Стаття 56. Призначення на посаду поліцейського	396
Стаття 57. Аtestування поліцейських	398
Стаття 58. Безстроковість призначення на посаду поліцейського	415
Розділ VII ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ПОЛІЦІЇ	416
Стаття 59. Служба в поліції	416

Стаття 60. Правове регулювання служби в поліції.....	422
Стаття 61. Обмеження, пов'язані зі службою в поліції.....	422
Стаття 62. Гарантії професійної діяльності поліцейського.....	438
Стаття 63. Контракт про проходження служби в поліції.....	445
Стаття 64. Присяга працівника поліції.....	460
Стаття 65. Переміщення поліцейських.....	461
Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських.....	464
Стаття 67. Перебування поліцейських у розпорядженні.....	465
Стаття 68. Порядок призначення поліцейських на посади під час здійснення реорганізації.....	467
Стаття 69. Порядок тимчасового виконання обов'язків поліцейським.....	469
Стаття 70. Відсторонення поліцейського від виконання службових обов'язків (посади).....	470
Стаття 71. Відрядження поліцейських до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції.....	475
Стаття 72. Професійне навчання поліцейських.....	480
Стаття 73. Первинна професійна підготовка.....	482
Стаття 74. Підготовка поліцейських у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання.....	491
Стаття 75. Післядипломна освіта поліцейських.....	514
Стаття 76. Граничний вік перебування на службі в поліції.....	526
Стаття 77. Звільнення зі служби в поліції.....	526
Стаття 78. Стаж служби в поліції.....	536
Стаття 79. Особові справи поліцейських.....	537
Стаття 80. Види спеціальних звань поліцейських.....	556
Стаття 81. Присвоєння первинних спеціальних звань.....	557
Стаття 82. Присвоєння чергових спеціальних звань поліції.....	564
Стаття 83. Строки вислуги в спеціальних званнях поліції.....	565
Стаття 84. Присвоєння спеціальних звань достроково та присвоєння спеціального звання на один ступінь вище від звання, передбаченого займаною штатною посадою.....	566
Стаття 85. Пониження та позбавлення спеціальних звань поліції.....	567
Розділ VIII ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ПОЛІЦІЇ.....	569
Стаття 86. Звіт про поліцейську діяльність.....	569
Стаття 87. Прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції.....	571
Стаття 88. Взаємодія між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування.....	573
Стаття 89. Спільні проекти з громадськістю.....	573
Стаття 90. Залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських.....	574
Стаття 90 ⁻¹ . Особливості громадського контролю за діяльністю поліції під час дії воєнного стану.....	574
Розділ IX СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	575
Стаття 91. Службовий час і час відпочинку поліцейських.....	575

Стаття 92. Відпустки поліцейських.....	580
Стаття 93. Обчислення тривалості відпусток поліцейських.....	584
Стаття 94. Грошове забезпечення поліцейських.....	587
Стаття 95. Медичне забезпечення поліцейських, реалізація права цих осіб на біологічне батьківство (материнство).....	607
Стаття 96. Житлове забезпечення поліцейських.....	652
Стаття 97. Одноразова грошова допомога в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського.....	658
Стаття 98. Особи, які мають право на призначення та отримання одноразової грошової допомоги.....	680
Стаття 99. Розміри одноразової грошової допомоги.....	681
Стаття 100. Призначення одноразової грошової допомоги.....	684
Стаття 101. Підстави, за яких призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються.....	686
Стаття 102. Пенсійне забезпечення поліцейських.....	689
Стаття 103. Навчання дітей поліцейських.....	692
Стаття 104. Захист прав та законних інтересів працівників поліції.....	700
Розділ X ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦІЇ.....	702
Стаття 105. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення поліції.....	702
Розділ XI ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	704

Примітка: Конституція України, міжнародні конвенції, договори, угоди, кодекси, закони, постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, постанови Пленуму Верховного Суду України, Вищого адміністративного суду України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази Міністерства внутрішніх справ України, в тому числі спільні з іншими центральними органами виконавчої влади, накази Національної поліції України, рішення Національного агентства з питань запобігання корупції, які наведені в даному посібнику, використані з офіційних сайтів Верховної Ради України, Президента України, Верховного Суду, Вищого адміністративного суду України, Кабінету Міністрів України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Національного агентства з питань запобігання корупції.

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Ануфрієв Микола Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, генерал-полковник міліції у відставці, почесний ректор, Міжнародна Кадрова Академія;

Бандурка Олександр Маркович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) Національної академії правових наук України, генерал-полковник міліції у відставці, перший віцепрезидент Національної академії правових наук України;

Бараш Євген Юхимович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, генерал-майор внутрішньої служби, Харківський національний університет внутрішніх справ;

Бесчастний Віктор Миколайович — доктор юридичних наук, доктор наук з державного управління, професор, заслужений юрист України, керівник Секретаріату Конституційного Суду України;

Бортняк Валерій Анатолійович — кандидат юридичних наук, доцент, ректор, Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського;

Вітвіцький Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, ректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Дніпров Олексій Сергійович — доктор юридичних наук, ректор, Київський національний університет будівництва і архітектури;

Дрозд Валентина Георгіївна — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний спеціаліст консультативно-контрольного відділу Департаменту забезпечення діяльності Голови Національної поліції України;

Дрозд Олексій Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, керівник Департаменту організації забезпечення діяльності, Бюро економічної безпеки України;

Журавльов Дмитро Володимирович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування, Офіс Президента України;

Іншин Микола Іванович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, дійсний член (академік) Національної академії правових наук України, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Копотун Ігор Миколайович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Курилюк Юрій Богданович — доктор юридичних наук, професор, полковник, начальник управління адміністративної юрисдикції Департаменту охорони державного кордону Адміністрації Державної прикордонної служби України;

Лошицький Михайло Васильович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного та приватного права, Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова;

Микитюк Микола Андрійович — доктор юридичних наук, професор, професор спеціальної кафедри №1 Інституту Управління державної охорони України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

Могілевський Леонід Володимирович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, проректор, Харківський національний університет внутрішніх справ;

Назимко Єгор Сергійович — доктор юридичних наук, професор, перший проректор, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Пасіка Сергій Петрович — кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник, Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Петков Валерій Петрович — доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем запобігання кримінальним правопорушенням, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи у військах (силах), Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Скриньковський Руслан Миколайович — кандидат економічних наук, професор, Львівський університет бізнесу та права;

Соболь Євген Юрійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка;

Чернявський Сергій Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, полковник поліції, проректор, Національна академія внутрішніх справ;

Чубенко Антон Григорович — доктор юридичних наук, професор, заступник начальника, Полтавська обласна військова адміністрація;

Юнін Олександр Сергійович — доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, полковник поліції, проректор, Дніпровський державний університет внутрішніх справ.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ
ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 27 ЛИСТОПАДА 2024 РОКУ

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора
заслуженого юриста України
Копотуна Ігоря Миколайовича*

Підписано до друку 26.11.2024 р. Формат 70х100 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 58,15. Тираж 100 прим.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2458 від 30.03.2006 р.